

Стрюк К.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник : Білоусов В.М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗГОТІВКОГО РОЗРАХУНКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РОЗРАХУНКОВОГО ЧЕКУ(ЧЕКІВ)

Чеки застосовуються для здійснення розрахунків у безготівковій формі між юридичними особами, а також фізичними та юридичними особами з метою скорочення розрахунків готівкою за отримані товари, виконані роботи та надані послуги. Застосування чека в платіжному обороті в значній мірі спрощує розрахунки, що дозволяє зменшувати витрати по обігу дійсних грошей і прискорювати розрахунки, так як усі чеки оплачуються по пред'явленню.

Розрахунковий чек – це документ, що містить письмове безумовне розпорядження власника рахунку (чекодавця) установі банку (банку-емітенту), яка веде його рахунок, сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів [1, ст. 1102]. Це регулюється § 5 Главою 74 Цивільного кодексу України .

Умови передачі чеку від однієї особи іншій визначають вид чеку та характер його використання в обігу як засобу платежу . Розрізняють наступні види чеків:

а) іменний, або чек, який виписаний на користь відповідної особи. Такий документ не може бути переданий за допомогою звичайного індосамента. Передача здійснюється цессією, тобто шляхом здійснення передаточного напису з поміткою "Не наказу", який завірений нотаріально. При здійсненні передачі шляхом цессії його власник набирає тільки ті права, які мав попередній чекодержатель.

б) ордерний чек, тобто чек, який виписан на користь відповідної особи або її наказу. Такий чек передається за допомогою індосамента з поміткою "Наказу" або без неї. Цей вид чеку найбільш широко застосовується в міжнародному розрахунковому обороті.

в) чек на пред'явника виписується пред'явнику і може бути переданий іншій особі як з індосаментом, так і без нього. Як правило, цей чек виставляється клієнтом на свій банк. Чекодержатель висилає його своєму партнеру за кордоном, який при отриманні виставляє його своєму

банку для кредитування свого рахунка. Таким чином, за допомогою чеку на пред'явника чекодержатель здійснює розрахунок прямо своєму партнеру, в цілому це виявляється швидше, ніж розрахунок шляхом банківського переказу [3, с. 382].

Згідно Женевської конвенції чек, виставлений без зазначення отримувача, розглядається як чек на пред'явника. Крім того чеки розділяються на фірмові та банківські.

Банковський чек – це чек, який виписан банком на свій банк-кореспондент. У тексті таких чеків немає найменування фірми-чекодавця, а чекодавцем виступає банк боржника. Оплата по таким чекам здійснюється за рахунок коштів банку чекодавця на його рахунках в банку-кореспонденті за кордоном.

Фірмовий чек – це чек, виписаний фірмою на отримувача. В більшості випадків такі документи виписуються на пред'явника в національній або іноземній валюті на пред'явника і виставляються фірмою на свій банк. Оплата по ним провадиться за рахунок коштів чекодавця [2].

У випадках, коли при видачі чеку не мається на увазі отримання готівки, застосовуються кросовані та розрахункові чеки. Ознака, яка відрізняє кросований чек – дві паралельні лінії, які наненсені по діагоналі на ліцевій стороні чеку. Це робиться для того, щоб усунути зловживання чеком. Його держатель не може отримати визначену суму готівкою. Ця сума зараховується на рахунок чекодержателя в банку, який виступає платником по чеку, або в іншому будь-якому банку. Такий чек можна оплатити тільки банку або іншій кредитній установі. При цьому, якщо між паралельними діагоналями вписується найменування банку, то чек може бути сплачен лише цьому банку. Таким чином, кросовані чеки застосовуються для переведення тієї чи іншої суми з одного рахунка на інший. Видача розрахункового чеку теж передбачає перевод грошей з одного рахунка на інший. Але в цьому випадку банк-платник кредитує на суму чеку рахунок чекодержателя

Література

1. Цивільний кодекс України. – К.: СПД Кудряшова Л.В., 2012. – 385с.
2. Постанова Національного банку України " Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті " № 22 від 21.01.2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – №24. – Ст. 46.
3. Дзера О.В. Цивільне право України: підручник / Н.С.Кузнєцова, Р.А. Майданик //– К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.